

SOFF

Säkerhets- och
försvarsföretagen

Stockholm den 1 december 2021

Till
Försvarsdepartementet/MFU
103 33 STOCKHOLM

Exportutmaningar - krypto, signalskydd och avlyssningssäkra produkter

Bakgrund

Kryptering är av avgörande vikt för att skydda, överföra, signera och verifiera information i hela den digitala värdekedjan och för hela samhället. SOFF uppfattar dock inte att det nuvarande nationella arbetet sker utifrån ett helhetsperspektiv där hela samhällets behov vägs in. I vår förändrade värld, med komplexa beroenden, är den digitala värdekedjan inte starkare än sin svagaste länk. Detta understryker i allra högsta grad behovet av rätt anpassade och godkända krypton.

SOFF har i tidigare skrivelser, bland annat till Försvarsdepartementet i juni 2018, framfört att vårdandet av den internationella konkurrenskraften och tillväxtfrämjande åtgärder för denna industri bör särskilt beaktas. Vi ser ett behov av att närmare utreda frågan om krypto inom ramen för en statlig offentlig utredning, då området inte belysts strategiskt sedan regeringens skrivelse om kryptografi (1998/99:116) och därefter av Informationssäkerhetsutredningen (FÖ2002:6, Delrapport 1 om signalskydd, SOU2003:27)¹.

En särskilt viktig fråga för kryptokompetensen är möjligheterna till export, vilket vi nedan utvecklar. Möjligheten till goda förutsättningar för företag med signalskydds- och avlyssningssäkra produkter att kunna sälja sina produkter till kunder utanför Sverige är avgörande för att bibehålla en livskraftig och högkvalitativ nationell kryptoindustri.

Denna typ av export är av naturlighet förenat med stora utmaningar i form av legala restriktioner. Dessvärre präglas dessa idag av långsamma och oförutsägbara processer samt behov av myndighetsstöd med oklara förutsättningar och resurser. Det hämmar då de ansträngningar som exempelvis görs avseende exportfrämjande.

¹ <https://soff.se/wp-content/uploads/2018/06/Policy-PM-Krypto.pdf>

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

Nytta med export

För svensk kryptoindustri är en ansvarsfull merförsäljning utanför landets gränser en mycket viktig marknad. Geografisk breddning av kundbasen ger bättre möjligheter till risk- och intäktsspridning och ger skalfördelar som gynnar samtliga kunder när utvecklingskostnader kan fördelas på fler parter och större volymer.

Framgångsrik export av svenska kryptoprodukter torde också ligga i nationens intresse, eftersom det i en liten inhemsk bransch där en statlig kravbild till stor del definierar produkterna, är export det enda kvittot på att produkterna står sig i internationell konkurrens. Densamma ger också möjligheter till en säker och ökad samverkan med våra strategiska partners. Exporten är därigenom en försäkring om att den inhemska kompetensen håller hög kvalitet, men också ett säkerhetspolitiskt instrument.

Utmaningar och begränsningar med försäljning i andra länder

Det finns flera utmaningar för att nå framgång med krypto- och avlyssningssäkra produkter på en internationell marknad. Dels finns legala och avtalsmässiga begränsningar, dels måste produkterna i del flesta fall vara nationellt godkända och samt att myndigheter måste bistå med resurser och tid för att en försäljning ska kunna bli av.

Krav på tillstånd

För att få sälja vissa kryptoprodukter, däribland signalskydd och rös/tempest-godkänd utrustning krävs tillstånd från flera olika instanser.

Inspektionen för strategiska produkter (ISP)

Signalskydd, avlyssningssäkra och vissa specifika övriga kryptoprodukter klassas som produkter med dubbla användningsområden (PDA) och lyder därmed under Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/82. Det betyder att produkter med dubbla användningsområden kräver tillstånd när de ska exporteras utanför EU. ISP är tillsynsmyndighet och FRA är expertmyndighet när det gäller kryptoprodukter. ISP regelverk upplevs som transparent och tydligt. Det går att få förhandsbesked och hanteringen är av ärenden sker skyndsamt och håller hög grad av myndighetsprofessionalism.

Försvarsmakten

När det gäller försäljning av signalskyddsmateriel till kunder utanför Sverige så krävs tillstånd från Försvarsmakten för varje enskild kund. Krav och förutsättningar för att få tillstånd är inte alltid tydliga. Normalt krävs signalskyddavtal mellan respektive länders nationella kryptomyndigheter vilket kan ta mycket lång tid att få till stånd. Även för lägre klasser ("restricted"/motsvarande) är tillståndsprövningen mycket administrativt betungande. Försvarsmaktens *regelverk* upplevs inte som transparent. Trots goda insatser från myndighetens medarbetare blir det ändå oförutsägbart, ad-hoc och för företagen tidskrävande.

SOFF

Säkerhets- och
försvarsföretagen

Försvarets materielverk (FMV)

För produkter som upphandlats hel eller i delar av FMV finns normalt begränsningar reglerade i avtal till försäljning till andra kunder än FMV inkluderat tredjepartsförsäljning utanför Sverige. Det kan se olika ut i olika kontrakt, med redan i FMV allmänna villkor framgår att ingen nyttjanderätt av det som framkommer i uppdraget får överlåtas till tredje part utan FMV:s skriftliga medgivande. Det oklart på vilka villkor som FMV ger ett skriftligt medgivande, vilket från företagen inte upplevs som en förutsägbar process.

Tempest och RÖS – en särskild utmaning

I Sverige finns flera, sedan lång tid, etablerade RÖS- och Tempestföretag som fortfarande ännu inte har blivit ackrediterade som svenska Tempestföretag. Ett företag som saknar svensk ackreditering får inte delta i och svara på EU-upphandlingar inom området. Detta hindrar företagen att exportera EU Tempest certifierad utrustning, vilket utgör en betydande konkurrensnackdel, samtidigt som utländska EU Tempest företag kan exportera sin utrustning till Sverige.

Behov av myndighetsstöd

För att kunna sälja signalskydd- och avlyssningssäkra produkter i länder utanför Sverige krävs i många fall ett aktivt stöd från svenska myndigheter. För att kunna sälja kryptoprodukter inom EU krävs förutom ett nationellt godkännande även en andrapartsevaluering. Leverantörerna står helt utanför den granskningsprocessen. Den måste initieras och hanteras av Försvarsmakten. Trots löfte om resurser och snabb hantering är det en process som tar mycket lång tid.

En särskilt försvarande omständighet gäller nyckelproduktion. Svenska signalskyddssystem upphandlas normalt inte med ingående nyckelproduktionsfunktioner. Det gör att den funktionen saknas i produkten och även om leverantören utvecklar denna på egen hand så ingår den inte i det nationella godkännandet och därmed inte heller i ett EU-godkännandet. Det gör produkten ofullständig och står sig sämre mot internationella konkurrenter.

Slutligen är det avgörande att företagen som leverantörer kan uppvisa nationella referenskunder och att myndigheterna kan vara en aktiv del i att föra fram svensk kryptoindustri. Företagen upplever att inte minst Försvarsmakten har en god vilja att stötta kryptoindustrin, men hindras av brist på resurser och inte sällan alltför snäva perspektiv.

SOFF

Säkerhets- och
försvarsföretagen

Avslutningsvis

Kryptoverksamheten, med fokus på nationell säkerhet, har under lång tid varit en underfinansierad verksamhet. Myndigheternas uppgifter, avseende ledning, granskning, stöd och utbildning blir en begränsande faktor i brist på medel. Uppgifterna inom kryptoområdet, vilket inte minst exemplet ovan avseende exporten visar, är dessutom fördelade på ett flertal olika myndigheter och verksamheter vilket minskar möjligheterna till att få ut mesta möjliga effekt av de resurser som trots allt finns tillgängliga.

SOFF välkomnar en dialog med Regeringskansliet om hur vi säkrar tillgången till kompetens framåt samt, i detta fall specifikt, hur vi kan effektivisera förutsättningarna för en export. Föreningens medlemmar upplever alltmer att området behöver hanteras i ett helhetsperspektiv och vill med skrivelsen lyfta dessa perspektiv i relation till den beredning som sker av exportfrämjande, väsentliga säkerhetsintressen (VSI) samt framtida behov på området.

För föreningen,

Robert Limmergård
Generalsekreterare

Kopia (via e-post):

Utrikesdepartementet (Torsten Ericsson)
Inspektionen för strategiska produkter (Karl Evertsson)
Försvarsmakten (Jan Kinnander)
Försvarets materielverk (Dan Olsson)
Fö 2020:02 En materieförsörjningsstrategi för det militära försvaret (Olof Oddbjörn)